

Томислав Жугић

ОПШТИНСКИ ИЗБОРИ У ЖАБЉАЧКОЈ ОПШТИНИ 1936. ГОДИНЕ

За вријеме општинских избора 1936. године срез Шавнички је био подијељен на 6 општина и то: Дробњачна, дурмиторска, шаранска, планино-пивска, Жупо-пивска и Ускочка. Био је то један од највећих срезова по пространству у Југославији. То је типично сточарски крај са мање развијеном земљорадњом. Већина сеоског становништва морала је да тражи допунска средства за живот под неповољним условима код имућнијих сељака, као сезонска радна снага.

На изборима за Народну скупштину од 5. маја 1935. године од 6467 бирача гласало је свега 4887 или 75,57% и то за листу Богољуба Јевтића 64,95%, за опозициону листу др Влатка Мачека 27,78%, за листу Димитрија Љотића 5,37% и за листу Божидача Максимовића 0,9%. Пропао је покушај опозиционих грађанских партија да обједине снаге. Исто тако пропао је и покушај владајућих врхова на челу са намјесништвом да стварањем Југословенске радикалне заједнице (ЈРЗ) створе масовну политичку организацију и тако прошире своју друштвену базу. Од 1935. године на простору Дурмитора осјећа се јак утицај опозиције (земљорадничке и демократске партије) укључујући револуционарни покрет односно Комунистичку партију. Комунистичка партија Југославије имала је утицај у овом крају преко студената и средњошколаца. Она је преко организације Сељачког братства и Сељачке самопомоћи, а са омладином на селу преко организација Задружне омладине вршила утицај.

Од момента заказивања општинских избора до самих избора 22. новембра 1936. године вођена је жива предизборна кампања. Она се може пратити преко штампе а нарочито „Слободне мисли“. Комунисти и поред откривања партијских организација (1936) и хапшења скоро свих

његових чланова активно се укључују у предизборну кампању агитујући за опозицију. На дурмиторском подручју највише од опозиционих партија имали су утицаја земљорадници и демократи.

Удружена опозиција се путем летака које потписују најистакнутије вође земљорадника и демократа позива народ да јој да свој глас. У једном летку се истиче да црногорски народ није скоро ништа добио од уједињења, да се осјећају посљедице шестојануарског режима. У једном се летку поред осталог каже и ово: „На управу општине морају бити изабрани поштени и честити опозиционери. Кандидати које кандидује државна власт не могу бити народни изабрани ни народни представници, већ само полицијски повјереници“. Летак указује на корупцију, шпијунажу, злоупотребе и насиља. Летак се завршава позивом да се сви полицијски кандидати оборе 22. новембра 1936. године.

У предизборну активност се укључује активно и напредна омладина која је била под утицајем СКОЈ-а. Њен предизборни плакат у ствари је и програмски. „Црногорска омладина позива све праве пријатеље слободе и демократије да се уједине у борби против фашизма за основна народна права и слободе – зато се црногорска народна омладина обраћа своме народу и његовим опозиционим представницима да се без обзира на партијске разлике уједине у борби против диктатуре ненародне клеро-фашистичке владе. Овај проглас омладине потписало је и неколико омладинаца са дурмиторског подручја: Миљан Гаговић, Милош Ђерковић, Радомир Ђурђић, Јосиф Маловић, Тадија Тадић и Гојко Томић. Иначе, у овоме крају омладина је била барометар политичких кретања нарочито у периоду љетњих и зимских ферија кад су се враћали у свој завичај ученици и студенти. У летку се наглашавају народна права и широке слободе. Инсистира се да се гласови повјере истинским борцима за народна права, оним који су увијек спремни да објаве рат свакој тиранији, сваком безаконју и свакој насилној владавини. У летку се тражи од народа да безрезервно подржи листу опозиције. Зато се у име правде, слободе, мира и хљеба позива омладина да гласа против тираније и деспотије Баховог апсолутистичког и полицијског ЈРЗ режима.“

У предизборну агитацију од расписивања избора до 22-ог новембра укључују се и листови „Народни лист“ орган Југословенске радикалне заједнице за Зетску бановину, „Зетски гласник“, лист за народну просвјету и привреду и недељни лист „Зета“. „Народни лист“ износи програм Југословенске радикалне заједнице и велича Милана Стојадиновића. „Слободна мисао“ се укључује у предизборну кампању на страну Удружене опозиције. Апелује на бираче да савјесно дадне свој глас, да му се у то не мијеша власт или „чаршија“. Село треба да је више способно да само и без утицаја бира своје људе од повјерења.

Са подручја ове општине евидентирани су следећи кандидати:

1. Милан Крстајић, Удружена опозиција
2. Миливоје Томић, Удружена опозиција
3. Душан Обрадовић, Удружена опозиција
4. Драгоје Поповић, Удружена опозиција

5. Јован Караџић, Југословенска радикална заједница.

Од уписаних 1024 гласача кандидати су добили следеће гласове:

1. Милан Крстајић – 348,
2. Миливоје Томић – 307,
3. Душан Обрадовић – 223,
4. Драгоје Поповић – 146.

На изборима се не појављује кандидат (ЈРЗ) Јован Караџић, који је у законском року одустао од кандидатуре.

Сви кандидати су били из угледних и имућних породица.

Милан Крстајић који је добио највише гласова био је у првом свјетском рату добровољац провратник из Америке. Као предсједник општине добио је да се стави у службу италијанске окупационе власти. Од првог дана учествује у устанку и бици на Пљевљима. Погинуо је у борбама на Добром долу јуна 1942. године.

Душан Обрадовић је био студент права, касније је ванредно дипломирао. На факултету се укључио у напредни студентски покрет. 1940. године постаје члан КПЈ. Био је један од организатора устанка у овом крају и погинуо на Пљевљима 1. децембра 1941. године. И друга два кандидата су из угледних породица.

Према томе Удружена опозиција је однијела апсолутну побједу иако је била нејединствена.

На читавом дурмиторском подручју Удружена опозиција је добила 2846 гласова, а листа ЈРЗ свега 818 (без планинско-пивске општине).